

Nr 123.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld; given Stockholms slott den 12 juni 1914.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld.

De till ärendet hörande handlingarna skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Johan Beck-Friis.

Förslag
till
Lag
om förekommande och släckning av skogseld.

Med upphävande av 15 kap. byggningsbalken förordnas som följer:

1 §.

Vill någon företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna ris eller ljung eller för annat ändamål uppgöra eld i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit, vare han pliktig att, genom grävning eller annorledes, vidtaga de särskilda anordningar, som kunna anses erforderliga till förhindrande av eldens spridning.

2 §.

Under stark torka eller stark blåst må svedjning eller bränning av ris eller ljung icke förehas eller eljest, utom för utövande av näring eller i fall av trängande behov, eld uppgöras i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit.

3 §.

Eld, som uppgjorts å plats, varom ovan nämnts, må ej övergivas, förrän den blivit fullständigt släckt.

4 §.

Ej må någon handskas ovarsamt med brinnande eller glödande föremål å sådan plats och under sådana omständigheter, att skogseld därav lätt kan uppstå.

5 §.

Varje socken å landet skall utgöra en brandrote; dock äge Konungens befallningshavande efter framställning medgiva, att vad sålunda är stadgat

ej skall äga tillämpning i fråga om viss socken eller att två eller flera socknar må förenas till en brandrote.

Konungens befallningshavande äge ock att, efter inhämtat yttrande av kommunalstämma, besluta, att socken skall utgöra mer än en brandrote och huru i sådant fall socknen skall till brandrotar indelas.

Stads icke planlagda område så ock dylikt område inom köping, som utgör egen kommun, skall, där Konungens befallningshavande, efter vederbörandes hörande, finner skäligt så förordna, utgöra en eller flera brandrotar.

6 §.

För varje brandrote skall finnas en brandfogde, som för tre år väljes å landet av kommunalstämma och i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga. Om valet skall Konungens befallningshavande genast underrättas; och ankomme det på nämnda myndighet att pröva den valdes lämplighet för uppdraget.

Finner Konungens befallningshavande den valde icke lämplig, förordne Konungens befallningshavande om nytt val.

Äro två eller flera socknar förenade till en brandrote och enas de icke i valet av brandfogde, äge Konungens befallningshavande utse den av de valda, som finnes därtill lämpligast.

Konungens befallningshavande skall tillse, att brandfogdebefattning varder i stadgad ordning tillsatt, samt äge vid uppkommen ledighet förordna lämplig person att uppehålla befattningen, intill dess brandfogde varder vald och godkänd.

Befinnes brandfogde under tjänstgöringstidens lopp icke vidare vara för befattningen lämplig, äge Konungens befallningshavande skilja honom från densamma.

7 §.

Brandfogde åligger: att vaka över att de till förekommande av skogseld meddelade bestämmelser varda noggrannt iakttagna; att vid skogseld eller överhängande fara därför skyndsamt begiva sig till brandstället och, där sådant icke tillkommer annan, ordna och leda släckningsarbetet; samt att till laga beivran anmäla brott mot denna lag.

8 §.

Skyldig att deltaga i släckning av skogseld vare envar i trakten, å landet eller i stad, bosatt arbetsför man, som fyllt aderton men icke sextio år.

9 §.

Uppkommer skogseld eller är överhängande fara därför för handen och kan ej den, som varsnar elden eller faran eller eljest får kunskap därom, genast släcka elden eller undanröja faran, vare han skyldig dels att, om släckningsskyldiga veterligen uppehålla sig i närheten av brandstället, genast giva dem underrättelse, dels att, så fort ske kan, underrätta brandfogden eller ock närmast boende kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person.

Har brandfogde eller kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person erhållit kunskap om skogseld eller överhängande fara därför, skall han ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning. För sådant ändamål utfärdad kallelse skall av envar utan dröjsmål fortskaffas.

Envar släckningsskyldig vare efter kallelse pliktig att, försedd med tillgängliga släckningsredskap, genast begiva sig till brandstället och delta i släckningsarbetet. Befinner släckningsskyldig sig i närheten av brandstället, skall han, så snart han fått kunskap om branden, utan kallelse skynda dit och taga del i nämnda arbete.

Den, som utövar befälet vid brandstället, skall i mån av behov ytterligare tillkalla släckningsskyldiga.

Har elden tagit sådan omfattning, att släckningsmanskap i större antal erfordras, begäre befälhavaren hos Konungens befallningshavande militärhandräckning.

10 §.

Vid brandstället skall befälet utövas av brandfogden eller, om han ej är tillstädes, av kronobetjänt; dock att, där elden antänt eller hotar att antända allmän skog, vederbörande jägmästare skall, då han kommer tillstädes, övertaga befälet. Har elden tagit större omfattning, äge Konungens befallningshavande förordna befälhavare.

11 §.

För hämmande av skogseld må släckningsmanskap fälla träd, anlägga moteld, undanskaffa hägnad eller vidtaga andra dylika för ändamålets vinande nödiga åtgärder; dock att, där befälhavaren är tillstädes, hans föreskrift först skall inhämtas.

12 §.

Ej må någon av släckningsmanskapet utan giltigt skäl lämna brandstället, förrän han erhållit hemlov.

Befälhavaren äge förordna en eller flera släckningsskyldiga att, sedan elden dämpats, hålla vakt vid brandstället, till dess släckningen är fullbordad.

13 §.

Såsom giltigt skäl att utebliva eller avlägsna sig från brandställe gälle, om någon icke utan fara för hälsan eller utan eftersättande av viktiga göromål, som icke tåla uppskov, kan infinna sig eller kvarstanna eller om ledighet härför vägrats honom av arbetsgivare eller arbetsledare.

Den, som är i annans tjänst eller arbete anställd, må ej av arbetsgivaren eller arbetsledaren förvägras den ledighet, som för släckning av skogseld må ifrågakomma och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

14 §.

Finnas utöver vad denna lag innehåller ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning av skogseld erforderliga, äge å landet kommunalstämma och i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga därom besluta; och må i ordningsföreskrifterna för överträdelse av desamma stadgas viten av en till och med ett hundra kronor.

15 §.

Brandfogde äge, därest å landet kommunalstämma eller i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga sådant beslutar, att av kommunens medel åtnjuta arvode för uppdraget till belopp, som prövas skäligt.

16 §.

Beslut, varom i 14 eller 15 § förmäles, blive ej giltigt, med mindre det av Konungens befallningshavande godkännes.

Underställes beslut Konungens befallningshavandes prövning, skall det antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse äge å landet kommunalstämma och i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga föra klagan hos Konungen.

Har beslut fastställts, lände det utan hinder av besvär till efterrättelse, till dess annat vederbörligen förordnas.

17 §.

Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må tillerkännas ersättning för skada till följd av arbetet. Har detta varit mycket betungande eller föreligga eljest särskilda omständigheter, må även ersättning eller särskild belöning för arbetet honom tilldelas. Brandfogden eller annan, som utövat befälet vid brandstället, äge till Konungens befallningshavande avgiva förslag rörande tilldelande av ersättning eller belöning; har framställning därom inkommit till honom, skall han med eget yttrande överlämna ärendet till Konungens befallningshavande.

Konungens befallningshavande pröve förslag eller framställning, som nu sagts, och utanordne till vederbörande dem tillerkända belopp. Kostnaden skall bestridas av statsmedel, i den mån ej andra medel anslås för ändamålet.

Klagan över Konungens befallningshavandes beslut må ej föras.

18 §.

Bryter någon mot vad i 1, 2, 3 eller 4 § finnes stadgat, vare förfallen till böter från och med fem till och med två hundra kronor.

Till samma ansvar vare brandfogde förfallen, där han är försumlig i fullgörandet av sina åligganden.

Den, som ej ställer sig till efterrättelse vad i 9 § första eller tredje stycket föreskrives eller vad i andra stycket av samma § stadgas om kallelser fortskaffande eller bestämmelsen i 12 § första stycket eller förordnande, som givits enligt andra stycket i sistnämnda §, så ock släckningsskyldig, som ej åtlyder vad befälhavaren i eller för släckningsarbetet befäller, straffes med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Har den, som är i annans tjänst eller arbete, uteblivit från brandställe, till följd därav att arbetsgivare eller arbetsledare i strid mot föreskriften i 13 § andra stycket vägrat honom ledighet, eller har han av sådan anledning avlägsnat sig från brandstället, förrän han erhållit hemlov, vare arbetsgivaren eller arbetsledaren förfallen till samma ansvar som i tredje stycket av denna § sägs.

Till böter enligt denna lag eller till vite enligt ordningsföreskrift, som meddelats enligt 14 §, må icke dömas, om förseelsen är enligt allmänna strafflagen belagd med strängare straff.

19 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse mot denna lag eller mot ordningsföreskrift, som enligt 14 § meddelats. Jägnästare äge ock att sådan förseelse åtala.

20 §.

Böter och viten, vilka ådömas efter denna lag eller ordningsföreskrift, som enligt 14 § meddelats, skola tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas eller vitenas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1914.

N ä r v a r a n d e:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden: HASSELROT,
                   VON SYDOW,
                   friherre BECK-FRIIS,
                   STENBERG,
                   LINNÉR,
                   VENNERSTEN,
                   WESTMAN,
                   BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anförde chefen för jordbruksdepartementet statsrådet friherre Beck-Friis följande:
 »Skogseldar åstadkomma årligen stor förödelse å skogarna i riket. Ur officiella källor kan inhämtas, att skogseld övergått allmänna skogar till följande arealer:

Historik
m. q. m.

under åren	1876—1879	. . . . .	37,607	hektar,	
»	»	1880—1884	. . . . .	24,277	»
»	»	1885—1889	. . . . .	20,570	»
»	»	1890—1894	. . . . .	14,850	»
»	»	1895—1899	. . . . .	2,952	»
»	»	1900—1904	. . . . .	18,887	»
»	»	1905—1909	. . . . .	929	»
»	»	1910—1912	. . . . .	2,245	»

Beträffande enskildas skogar saknas tillförlitliga siffror, men man torde med säkerhet kunna antaga, att dessa skogar härjats av eld i minst lika hög grad som de allmänna skogarna. Stor svårighet möter vid försök att uppskatta, huru stor skada årligen föranledes genom skogs härjande av eld, däri inberäknat markens värdeminskning samt de för eldens släckning använda arbets- och andra kostnader, men förvisso måste man härvid räkna med högst betydande belopp.

Gällande bestämmelser rörande förekommande och släckning av skogseld återfinnas i 15 kap. byggningsbalken. I 19 kap. 3, 5 och 22 §§ strafflagen stadgas straff för uppsåtligt sättande av eld å annans skog, för försök till dylikt brott samt för vållande till eldskada å annans skog. 1805 års skogsordning, § 61, innehåller bestämmelse om belöning under vissa villkor åt upptäckare av upphovsmannen till skogseld. Slutligen föreskriver instruktionen för skogsstaten den 23 december 1909, § 44, skyldighet för vederbörande jägmästare och bevakare att efter erhållen kännedom om eld å allmän skog ofördröjligen begiva sig till brandstället, där jägmästaren skall föra befålet över släckningsmanskabet.

Byggningsbalkens bestämmelser om skogseld hava länge ansetts otillfredsställande; och vill jag till en början giva en kortfattad framställning av gjorda förslag till ändringar i dessa bestämmelser.

1870 års kommittéförslag till åstadkommande av förbättrad skogshushållning i Norrland innehöll under »allmänna föreskrifter till förekommande av skogsförödelse» förbud att ute å mark, för vad ändamål det än kunde vara, upptända eld utan att åtgärder till förekommande av eldens spridning blivit vidtagna genom grävning omkring stället, det närliggande områdets rensning från brännbara ämnen, eldstads inrättande eller annorledes, och skulle den, som tänt elden, ej få bortgå därifrån, innan densamma blivit släckt. Vidare hade förslaget ganska detaljerade föreskrifter angående skyldigheten att deltaga i släckning av skogseld, om sättet för släckningsmanskabets sammankallande och om befälsrätten vid brandstället. Detta förslag föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vid såväl 1874 som 1879 års Riksdag väcktes motioner, åsyftande bland annat skärpta straffbestämmelser för orsakande av skogseld och för underlåtenhet att deltaga i släckning av sådan eld, men icke någon av motionerna vann Riksdagens bifall.

1883 erhöll domänstyrelsen nådigt uppdrag att avgiva utlåtande, huruvida och på vad sätt lagstiftningen kunde anses böra ingripa i syfte att främja vården av enskildas skogar; och sedan styrelsen 1885 avgivit sådant utlåtande, däri, bland annat, framhållits behovet av ändrade lagbestämmelser

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 87 häft. (N:r 123.) 2

till förekommande och hämmande av skogseld, uppdrog Kungl. Maj:t 1886 åt styrelsen att avgiva förslag i ämnet antingen för hela riket eller för de delar därav, där särskilda ortsförhållanden sådant påkallade.

I utlåtande den 20 oktober 1890 framlade domänstyrelsen förslag till förordning angående åtgärder till förekommande eller hämmande av skogseld, att tillämpas i de landstingsområden eller delar av sådant område, som Kungl. Maj:t efter vederbörande landstings framställning bestämde. Detta förslag innehöll stadgande, att varje kommun på landet skulle till skydd mot eldfara i skogsmark fördelas i rotar och att varje rote skulle förestås av en brandfogde, angående vilkens ställning och åligganden förslaget innehöll åtskilliga bestämmelser. Det närmare ordnandet av brandväsendet överlämnades åt kommunerna själva, och till stöd härför yttrade domänstyrelsen i motiven till förslaget, att en för hela riket gemensam skogseldslag ej vore lämplig dels på grund av de vitt skilda förhållandena inom olika delar av landet och dels på grund därav, att i lagen fordrades detaljerade bestämmelser, som ej vore lämpliga att införa i allmän civillag utan bättre inrymdes i ekonomisk lagstiftning, lämpad efter de orters förhållanden, som därav vore i behov. Jämte detta förslag innehöll domänstyrelsens utlåtande:

a) förslag till förordning angående ljungbränning, däri stadgades, bland annat, att bränningen endast finge ske tidigt på våren, medan marken ännu vore kälad eller rå, att de försiktighetsmått, som i 15 kap. byggningsbalken vore föreskrivna för svedjande, skulle iakttagas även vid ljungbränning, att denna skulle i förväg anmälas hos brandfogden, där sådan funnes anställd, men eljest hos kommunalnämndens ordförande, samt att underlåtenhet att vid ljungbränning iakttaga givna föreskrifter skulle medföra vissa straffpåföljder;

b) förslag till dels skärpning av de i 15 kap. 1—4 §§ byggningsbalken stadgade straffbestämmelserna dels ock tillägg till sagda kapitel av innehåll, att vederbörande länsstyrelse, efter kommunalnämnds, kronobetjänts eller jägmästares anmälan att fara för skogseld i följd av stark torka vore för handen, skulle äga förordna att, så länge torkan fortfore, eld vid vite icke finge tändas ute på marken i skog eller i närheten därav i annat fall än vid torvbränning för odling, vilken bränning endast låte sig utföras i torr väderlek; samt

c) förslag att till gällande flottningsstadga skulle göras tillägg av huvudsakligen det innehåll, att flottningsförening skulle under flottning hålla tillsyningsmän för tillsyn däröver, att icke under flottning genom underlåten släckning av lägereldar eller genom annan vårdslöshet eldfara uppstode för närliggande skog.

Domänstyrelsens förslag biträdades visserligen utav flertalet av Kungl. Maj:ts befallningshavande och skogsstatens tjänstemän, men landstingen ställde sig avvisande. Förslagen ledde icke till några nya bestämmelser i förevarande ämne.

Vid 1902 års Riksdag bragtes frågan ånyo på tal i två motioner. Den ena motionens syftemål var skärpta straffbestämmelser för den, som underlät att inställa sig vid och biträda med släckning av skogseld. Lagutskottet, som behandlade denna motion, yttrade, att visserligen utskottet lika med motionären hölle före, att gällande bestämmelser i förevarande avseende vore föråldrade och otillfredsställande, men att utskottet ansåge, att frågan ej kunde lösas annorlunda än i samband med en fullständig omarbetning av gällande lagbestämmelser i ämnet, därvid särskilt gränserna för skyldigheten att deltaga i släckningsarbetet borde noggrannt fastställas; och på grund härav hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda någon åtgärd, vilken hemställan bifölls av Riksdagen. Den andra motionen åsyftade *dels* förändrade bestämmelser i avseende å uppbåd av krigsfolk för skogselds hämmande *dels ock* åläggande för kommunerna att tillsätta för ändamålet erforderligt antal brandpoliser med rätt för dem att uppbåda folk för hämmande och släckande av skogseld. Icke heller denna motion föranledde någon Riksdagens åtgärd.

Redan vid nästa Riksdag upptogs emellertid frågan i två särskilda motioner inom Andra kammaren. I den ena motionen hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen av förslag till lag, innefattande föreskrifter rörande skogselds släckning. I den andra motionen hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen av förslag till ändring av nu gällande bestämmelser rörande skogseld i syfte, *dels* att skyldigheten till inställelse vid släckning av skogseld måtte utsträckas, *dels* att tydligare stadganden om vilka denna skyldighet åläge måtte meddelas, *dels* att föreskrifter måtte givas angående anställande av brandfogdar eller tillsyningsmän, *dels* att ersättning måtte beredas dem, vilka på kallelse inställde sig vid brandstället, *och dels* att straffpåföljden för dem, som underlåte att inställa sig vid och biträda med släckning av skogseld, måtte skärpas.

Lagutskottet, som behandlade båda motionerna, fann nuvarande lagbestämmelser angående släckning av skogseld vara i flera hänseenden föråldrade och otillfredsställande samt anförde vidare: Stadgandena om skyldighet att deltaga i släckning av skogseld vore byggda på äldre tiders förhållanden, och det låte sig numera knappast göra att med ledning av dessa stadganden komma till bestämd uppfattning om, vilka personer det i ett visst fall åläge att inställa sig för berörda ändamål och vilka ansvaret

skulle drabba i händelse av underlåtenhet härutinnan. Tillämpningen av nämnda stadganden vore därför förenad med stor svårighet. Hur man än skulle tolka dem, vore de dessutom i allmänhet ej tillräckliga, för att man med stöd av dem skulle kunna åstadkomma erforderligt släckningsmanskap och detta med den skyndsamhet, som vore av så stor vikt. På grund av bestämmelsernas otydlighet torde ansvar sällan kunna ådömas för underlåtenhet att efterkomma desamma, och de böter, som funnes stadgade, vore för övrigt begränsade till sådana belopp, att någon kraftigare verkan av straffet icke vore att emotse. På samma gång den nuvarande lagstiftningen alltså lämnade mycket övrigt att önska i fråga om tydlighet och effektivitet, kunde man hysa berättigad tvekan om rättvisan av de grunder, varpå densamma vilade. Även om man ansåge släckning av skogseld utgöra en angelägenhet av den beskaffenhet, att det fortfarande borde vara en allmän medborgerlig förpliktelse att däri deltaga, borde det nämligen erkännas, att fullgörandet av denna förpliktelse mängen gång kunde vara mycket betungande. Billighetsskäl syntes därför tala för, att personer, vilkas medverkan krävdes för släckning av skogseld, utan att de därav själva hade intresse, skulle kunna tillerkännas ersättning för sitt arbete och sin tidspillan. Gällande lagstiftning innehölle emellertid icke några föreskrifter i sådant syfte. De bristfälligheter, som sålunda vidlåde förevarande bestämmelser, syntes utskottet så mycket mera förtjäna uppmärksamhet, som erfarenheten visat, vilken skada skogseldarna, särskilt i de norra delarna av landet, kunde förorsaka. Frågan om åvägbringande av lämpliga föreskrifter till hämmande av sådana eldar vore därför av stor nationalekonomisk betydelse, och även i sin egenskap av skogsägare hade staten härvid viktiga intressen att bevaka. Enahanda behov hade i Norge redan föranlett, att dessa förhållanden ordnats genom en särskild lag av den 27 juli 1896. Utskottet funne alltså en revision av bestämmelserna i ämnet vara behöflig och önskvärd samt hemställde förty, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen av förslag till lag, innefattande ändrade bestämmelser rörande förekommande och släckning av skogseld. Utskottets hemställan bifölls av Riksdagens båda kamrar, och Riksdagens den 15 maj 1903 till Kungl. Maj:t avlåtna skrivelse avfattades i anslutning till utskottets utlåtande.

I anledning av Riksdagens sålunda gjorda uttalande infortrade Kungl. Maj:t utlåtanden från domänstyrelsen och Kungl. Maj:ts befallningshavande. Domänstyrelsen hänvisade huvudsakligen till sitt utlåtande av år 1890 och såväl skogsstatens tjänstemän, vilkas yttranden domänstyrelsen inhämtat, som Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande framhöllo behovet av nya bestämmelser i ämnet.

Den 5 juli 1907 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté att verkställa utredning angående de åtgärder, som kunde böra vidtagas för åstadkommande av en rätt vård av kronans och de under skogsstatens tillsyn ställda skogarna i Norrland och Dalarna, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, till vilka den verkställda utredningen kunde föranleda. Till kommittén överlämnades, bland annat, genom remiss den 10 juli 1909 en vid 1908 års möte med rikets skogsvårdsstyrelser till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse, däri hemställdes om vidtagande av åtgärder för att nu gällande lagbestämmelser till förekommande och hämmande av skogseld bleve underkastade skyndsam revision.

Kommittén avgav slutligt betänkande den 16 mars 1912. Detta innehåller, bland annat, följande med motivering försedda

Förslag

till

Lag,

innefattande vissa föreskrifter till förekommande och släckning av skogseld.

§ 1.

Vill någon i skog eller annan utmark eller i närheten av skog företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna ris eller ljung eller för annat tillfälligt ändamål uppgöra eld, vare han pliktig vidtaga de särskilda anordningar, genom grävning eller annorledes, som kunna anses erforderliga till förhindrande av eldens vidare spridning.

§ 2.

Då stark torka råder eller eljes i följd av stark bläst fara för skogselds uppkomst är särskilt stor, må svedjning eller bränning av ris eller ljung icke företagas, ej heller i övrigt eld för tillfälligt ändamål uppgöras utom i fall av trängande behov.

§ 3.

Den, som under tid, då marken är bar, i skog eller annan utmark eller i närheten av skog uppgjort eld, skall tillse, att elden, då platsen lämnas, är fullständigt släckt.

§ 4.

Då skogseld uppkommer, vare den, som elden varsnar eller eljes därom får kunskap, pliktig att genast låta underrätta brandfogde eller ock i närheten boende kronobetjänt eller skogsstatstjänsteman ävensom att, där han befinner sig i närheten av brandstället och ej är av laga förfall hindrad, så snart ske kan, skynda till för att släcka elden. Den sålunda underrättade bör ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning. För sådant ändamål utfärdad kallelse skall utan dröjsmål fortskaffas från gård till gård och må följaktligen ej utan laga skäl nedläggas.

Envar inom orten boende arbetsför man, som fyllt aderton, men icke sextio år och som icke är av laga förfall hindrad, skall vara skyldig att ofördröjligen efter tillsägelse begiva sig till brandstället, därvid han bör vara försedd med lämpligt redskap, för att deltaga i släckningsarbetet tills hemlov gives.

Vid brandställe tillhör befälsrätten, där elden avser skog under skogsstatens vård eller tillsyn, jägmästaren och i hans frånvaro kronojägaren i orten, men eljes kronobetjänt, om sådan finnes tillstädes, och i kronobetjänts frånvaro brandfogden.

§ 5.

Arbetsgivare och arbetsledare må icke förvägra arbetare den ledighet, som för släckning av skogseld må påkallas och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

§ 6.

Såsom laga förfall för inställelse vid brandstället skall, utom vad i 12 kapitlet 1 § rättegångsbalken sägs, gälla, om man icke utan fara för hälsan eller utan eftersättande av viktiga förrättningar och plikter, som icke tåla uppskov, kan infinna sig ävensom om man av sin arbetsgivare eller arbetsledare förvägrats ledighet härför.

§ 7.

Varje kommun å landet skall, där ej Konungens befallningshavande med hänsyn till den ringa förekomsten av skog inom kommunen prövar skäligt härifrån medgiva undantag, utgöra en eller flera brandrotar. För varje brandrote skall finnas en brandfogde, vald å kommunalstämma för tre år i sänder.

Brandfogde åligger att befordra och övervaka efterlevnaden av denna lag samt till laga beivran anmäla brott mot densamma, varförutom han skall vara pliktig lämna den nämnd, varom i 9 § förmäles, de upplysningar nämnden kan finna erforderliga, för vilket ändamål han bör föra anteckningar rörande i släckning av skogseld deltagande personer.

Då brandfogde blivit utsedd, skall Konungens befallningshavande genast underrättas om valet.

§ 8.

Finnes utöver vad denna lag innehåller särskilda ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning av skogseld erforderliga, äge kommun därom besluta. Sådant beslut blive dock ej giltigt, med mindre det av Konungens befallningshavande godkännes.

§ 9.

Den, som deltagit i släckning av skogseld, må kunna, efter ty skäligen prövas, bekomma ersättning eller särskild belöning därför. Förslag i sådant avseende uppgöres av en nämnd utav tre personer, av vilka två förordnas av Konungens befallningshavande och den tredje utses av kommunalstämman.

Prövningen verkställs därefter av Konungens befallningshavande, som ock har att låta till vederbörande utanordna beloppen.

Dessa utgå av statsmedel utom i den mån, enligt vad därom finnes särskilt stadgat, skogsvårdsavgifter må härför tagas i anspråk.

§ 10.

Konungens befallningshavande äge rekvirera militärhjälp till släckande av skogseld. Härför skall särskild ersättning ej utgå.

§ 11.

Den, som bryter mot vad i 2 eller 3 § härovan finnes stadgat, vare, ändå att skada ej sker, förfallen till böter från och med fem till och med ett-hundra kronor.

Lag samma vare, där någon underlåter att ställa sig till efterrättelse vad i 4 och 5 §§ finnes föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den —

Utlåtanden
öfver förslaget.

Öfver detta förslag hava domänstyrelsen, Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande, alla landsting utom Malmöhus och Gävleborgs läns, skogsvårdsstyrelserna samt överjägmästarna i Södra, Västra, Gävle-Dala, Skelleftå och Luleå distrikt avgivit utlåtanden. Det väsentliga innehållet i dessa utlåtanden är följande: Mot föreskrifterna i 1, 2 och 3 §§ har anmärkts, dels att »annan utmark» borde komma i åtnjutande av samma skydd som skog, vadan uttrycket »i skog eller annan utmark eller i närheten av skog» borde ändras till »i eller i närheten av skog eller annan utmark», och dels att särskiljande av syftmålen med elds uppgörande i tillfälliga och icke tillfälliga ej vore lämpligt, då samma försiktighetsåtgärder oavsett syftmålet borde vidtagas. Vidare har hemställts, att det i 2 § föreslagna förbud skulle gälla under alla förhållanden, utom i fall av tvingande behov, under juni—augusti samt att i förslaget måtte intagas förbud mot tobaksrökning i barrskog under vår och sommar. Beträffande 4 § har icke någon erinran gjorts mot bibehållande av den därstädes uttalade principen om allmän medborgerlig plikt att delta i släckning av skogseld. Mot paragrafens innehåll i öfrigt hava emellertid gjorts några erinringar. Sålunda har angående sättet för underrättelsen om utbruten skogseld framhållits, hurusom, ifall bebodda trakter funnes i närheten av brandstället, det snabbaste resultatet vunnes, om invånarna i dem kallades till släckningen före den tilläventyrs längre bort bosatte person, som enligt förslaget i första hand skulle underrättas. Vidare har erinrats, att den, som varsnat elden eller eljest därom fått kunskap, icke borde vara pliktig återvända, så framt han icke enligt den allmänna regeln i andra stycket av 4 § vore släckningsskyldig, att åldersgränserna för släckningsskyldig borde sättas till 15—49 år samt att förslaget borde kompletteras med bestämmelse om skyldighet för släckningsmanskap att medtaga proviant för viss kortare tid. Förslagets bestämmelser om befälsrätten vid brandställe hava i de flesta utlåtandena lämnats utan anmärkning; uti icke så få fall har emellertid förordats, att befälsrätten måtte göras oberoende av om elden berörde allmän eller enskild skog. Förslaget i 7 § om kommunernas indelning i brandrotar med var sin brandfogde har nästan enstämmigt mottagits med gillande; särskilt hava Kungl. Maj:ts befallningshavande och skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län framhållit, att brandfogdarna komme att bliva synnerligen betydelsefulla i skogrika trakter. Från några håll har emellertid hemställts, att valet av brandfogde borde prövas av offentlig myndighet, enär brandfogdeinstitutionen ej vore avsedd att enbart tillgodose ett rent kommunalt intresse. Härjämte hava förslag i olika riktningar framställts rörande frågan av vilka medel brandfogdens arvode skulle gäldas. Enligt ett förslag borde stats-

medel anlitas, enligt ett annat kommunernas skogsaccismedel. Även har förordats, att arvodet skulle utdebiteras på ägarna av jordbruksfastighet inom kommunen. Mot förslaget i 9 § om ersättning till eldsläckningsmanskap har i de flesta utlåtanden icke gjorts anmärkning. I några utlåtanden har emellertid såsom önskemål uttalats, att ersättning ej borde tillerkännas för själva släckningsarbetet, som vore en medborgerlig plikt att fullgöra, men väl för skada å person, kläder och redskap samt för arbete med eftersläckning och vakthållning, sedan den egentliga eldfaran avvärijts, att ersättning till släckningsmanskap skulle bestridas af skogsägarna i kommunen samt att sättet för ersättningens bestämmande måtte förenklas. Förslaget att reservera viss del av skogsvårdsavgifterna för att möta utgifter av nu ifrågavarande slag har avstyrkts av Kungl. Maj:ts befallningshavande, landstingen och skogsvårdsstyrelserna i Uppsala och Skaraborgs län, Kungl. Maj:ts befallningshavande i Jämtlands län samt skogsvårdsstyrelserna i Stockholms och Älvsborgs län, varvid såsom skäl anförts, att skogsvårdskassorna redan nu vore otillräckliga för det arbetsfält, som förelagts dem, nämligen skogsvårdens främjande, ävensom att kassorna anlitas till följd av skogseld hårt nog ändå, ity att understöd torde komma att lämnas ur dem vid skogsodling å de avbrända markerna. Den av kommittén i 11 § föreslagna skärpningen av nu gällande straffbestämmelser i ämnet har ansetts fullt befogad. Slutligen har tämligen allmänt framhållits vikten att i förslaget intoges bestämmelser till skydd mot faran från järnvägarna för skogseld.

Kommitténs förslag har jag ansett kunna i huvudsak läggas till grund för ny lagstiftning i förevarande ämne. Vid den granskning, för vilken förslaget varit föremål inom jordbruksdepartementet, har emellertid, delvis på grund av de inkomna utlåtandena, en omarbetning av detsamma i vissa delar ägt rum». Departementetschefen.

Sedan departementetschefen uppläst det sålunda omarbetade förslaget, anförde han vidare:

»Jag anhåller nu att få angiva de huvudsakliga skiljaktigheterna mellan kommitténs förslag och det av mig framlagda ävensom skälen för de vidtagna ändringarna.

I kommittéförslagets 1 § föreskrives vidtagande av erforderliga försiktighetsåtgärder vid elds uppgörande »i skog eller annan utmark eller i närheten av skog». Då emellertid, såsom även förslagets rubrik angiver, förslagets syfte är skogselds förekommande och släckning, har nämnda § ändrats till att avse elds uppgörande »i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit». Vidare anser jag ej vara lämpligt att göra

1 §.

skillnad mellan elds uppgörande för tillfälliga och icke tillfälliga ändamål. Uppenbart synes nämligen vara, att vidtagandet av försiktighetsåtgärder är lika nödvändigt i ena som i andra fallet, liksom underlåtenhet i båda fallen bör straffas.

2 §. Den ändring, som 2 § undergått, innebär ej någon större förändring i sak utan huvudsakligen ett förtydligande av paragrafens innehåll.

3 §. Ändringen i 3 § har skett med föranledande av domänstyrelsens erinran, hurusom t. ex. under flottningsarbete ofta hände, att en och samma lägereld kunde tjäna flera varandra efterträdande manskapslag, varav framginge, att det ej alltid vore den, som uppgjort elden, vilken hade att tillse, att densamma släcktes.

Att, såsom i vissa utlåtanden ifrågasatts, i förslaget intaga ytterligare föreskrifter angående elds handhavande i skog eller dess närhet torde ej vara nödigt; förslaget tillerkänner ju kommunerna rätt att, efter godkännande av Kungl. Maj:ts befallningshavande, meddela särskilda ordningsföreskrifter härutinnan, lämpade efter lokala behov.

4 och 5 §§. En av förslagets viktigare nyheter är brandfogdeinstitutionen. Första upprinnelsen till denna är att söka i de på domänstyrelsens initiativ i början av 1880-talet tillkomna brandfogdarna inom Norrbottens och Västerbottens län, där i anseende till de långa avstånden samt skogs- och kronobetjäningens fätalighet ofta hände, att skogseld spred sig vida omkring, innan hjälp hann fram. Brandfogdarna tillsattes av Kungl. Maj:ts befallningshavande för vissa mindre distrikt eller brandrotar, vari de socknar eller sockendelar, där kronoskogarna lågo, blivit indelade. Denna anordnings nytta har vitsordats av domänstyrelsen. Jämväl på enskilt initiativ tillsattes brandfogdar inom åtskilliga orter i Norrland, även där med gott resultat. Flertalet av de myndigheter, som under tidernas lopp haft anledning uttala sig i ämnet, har också förordat systemet med brandfogdar. Då ett allmänt — ej enbart kommunalt — intresse förefinnes att erhålla brandfogdar i tillräckligt antal, har i det omarbetade förslaget intagits en bestämmelse, att kommunalstämmans förslag rörande indelningen i brandrotar skall underställas Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning. — Slutligen må framhållas, att enligt min mening den, som valts till brandfogde, e skall hava skyldighet att mottaga uppdraget.

6 och 7 §§. Angående skyldigheten att deltaga i släckning av skogseld må erinras, att redan 1734 års lag bygger på allmän medborgerlig plikt att deltaga i släckning av dylik eld. I likhet med kommittén finner jag ej anledning frångå denna princip, vilken säkerligen är djupt rotad i det allmänna medvetandet; och torde de närmare regler, som kommittén härutinnan föreslagit, vara i huvudsak ändamålsenliga. I enstaka punkter hava

emellertid ändringar vidtagits. Det lär ej finnas något skäl, varför ifråga om skyldigheten att deltaga i släckningsarbete icke samma regler skola gälla för den, som först fått kunskap om utbruten skogseld, som för andra. Är den förre icke boende i orten, är han icke arbetsför, eller har han icke fyllt 18 eller fyllt 60 år, bör det icke åläggas honom att skynda till brandstället för att släcka elden. Sådan skyldighet bör föreligga, allenast såvida han enligt den allmänna regeln i 6 § är släckningsskyldig. Att han under alla omständigheter bör hava plikt att underrätta vederbörande, såsom förslaget föreskriver, anser jag däremot vara välbetänkt. Ordet »skogsstatstjänsteman» har, på sätt domänstyrelsen föreslagit, utbytt mot »vid skogsstaten anställd person», på det att även vid skogsstaten anställd bevakare må inbegripas bland dem, som äga befogenhet att sammankalla släckningsmanskaper. Vidare hava, för vinnande av största möjliga snabbhet vid släckningsmanskapers samling, i första och tredje styckena av 7 § intagits kompletterande bestämmelser. Förslaget att i lag skulle stadgas skyldighet för släckningsmanskaper att till brandställe medtaga proviant för viss kortare tid har jag icke ansett mig böra biträda. Frågan om släckningsmanskapers proviantering torde säkerligen, framdeles som hittills, kunna ordnas utan att i lag intagas föreskrifter härom. Slutligen må framhållas, att vid tillämpningen av de i 6 § förekommande orden »inom orten boende» endast grannskapet till brandstället bör vara avgörande och att sålunda, i det speciella fallet, en person kan anses såsom boende inom orten och följaktligen släckningsskyldig, även om han ej bor eller är mantalsskriven inom den kommun eller den brandrote, inom vars gränser elden utbrutit.

I stället för kommitténs förslag i 4 § (8 § i det omarbetade förslaget) rörande ordnandet av befälsrätten vid brandställe vill jag förorda, att i regel brandfogden i första hand skall vara befälhavare. Skall en ny syssla av nu ifrågavarande slag inrättas, bör en densamma så nära liggande och viktig uppgift som den att leda släckningsarbetet icke i regel läggas i andra händer. Man torde också kunna utgå därifrån, att till brandfogde utses den jämväl för denna uppgift lämpligaste. Hinder möter ju ej heller att välja vid skogsstaten anställd person eller skogsförvaltare i enskild tjänst, vilka på grund av sin utbildning och verksamhet få anses lämpade för befattningen ifråga. Emellertid torde såsom undantag böra stadgas, att där elden antänt eller hotar att antända allmän skog, vederbörande jägmästare skall, då han kommer tillstädes, övertaga befälet. Denne omhänderhar ju den närmaste vården av de allmänna skogarna och bör vid nu ifrågavarande tillfällen tagas i anspråk. Instruktionen för skogsstaten innehåller också i 44 § en härmed överensstämmande föreskrift. Vidare har det ansetts lämpligt att uppdraga åt Kungl. Maj:ts

8 §.

befallningshavande att förordna befälhavare, då elden tagit större omfattning. Härigenom beredes möjlighet att erhålla befälhavare med i dylikt fall erforderlig större kompetens än vad brandfogden tilläventyrs kan erbjuda, varjämte, för det fall att militärhandräckning erhållits, frågan om befälsrättens överlämnande till de civila eller till de militära myndigheterna vinner sin lösning genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes bestämmande.

- 9 §. Beträffande föreskriften i det omarbetade förslaget 9 § erinras, att 13 § 1 mom. av brandstadgan för rikets städer har ett stadgande i samma riktning. För skada, som orsakats av de med berörda föreskrift avsedda åtgärder, torde den, som lidit skadan, ej hava rätt att erhålla ersättning, där ej skogselden uppkommit genom någons vållande, i vilket fall ersättningsskyldighet synes kunna ådömas den, som vållat skogselden.
- 11 §. I fråga om de för inställelse vid brandställe av kommittén i 6 § föreslagna laga förfall har hänvisningen till 12 kapitlet 1 § rättegångsbalken såsom obehöfelig uteslutits i det omarbetade förslaget; och i anslutning härtill har uttrycket »laga förfall» ändrats till »giltigt förfall».
- 13 §. Då jag anser, att åt kommun bör beredas möjlighet att, där så anses lämpligt, utgiva avlöning till brandfogde, har för sådant ändamål i det omarbetade förslaget intagits en bestämmelse i dylik riktning. Någon motsvarande ändring av gällande kommunallagar torde icke vara erforderlig. Enär arvodesfrågan med all sannolikhet kommer att röra sig om jämförelsevis små belopp, torde praktiska hänsyn tala för, att arvodet i sin helhet gäldas av kommunens medel.
- 14 §. Kommittéförslagets 9 § (14 § i det omarbetade förslaget) innehåller bestämmelser om ersättning i vissa fall för deltagande i släckning av skogseld. Redan 1868—1870 års skogskommitté framkom med förslag i detta avseende: den, som vid skogseld företrädesvis utmärkt sig eller verksamt främjat släckningsarbetet, skulle, där förhållandet hos Kungl. Maj:ts befallningshavande styrktes och denna myndighet så prövade skäligen, kunna tillerkännas vedergällning efter förtjänst, dock med högst 25 kronor. I domänstyrelsens förut omförmälda förslag av år 1890 överlämnades åt kommunerna att besluta om gottgörelse åt släckningsmanskaper; och i motiven till förslaget framhölls, hurusom skälig ersättning uti ifrågavarande avseende måste — då släckningsarbetet tyngst drabbade personer, som själva ej ägde skog — anses vara betingad av billighet och även ägnad att skapa större beredvillighet att skynda till brandstället. För spörsmålet framläggande och behandling vid 1903 års Riksdag har redan redogjorts. Flerparten av de myndigheter, som hördes i anledning av 1903 års riksdagskrivelse, förordade utbetalande av ersättning till såväl släckningsmanskaper

som kringförare av kallelse, där de ej hade direkt intresse av skogseldens släckning, möjligen med undantag för den första dagen, släckningen pågått. Från åtskilliga håll uttalades emellertid betänkligheter mot lagstadgad rätt till ersättning: genom möjligheten att erhålla ersättning kunde uppfattningen av skyldigheten att biträda vid släckning av skogseld såsom en medborgerlig plikt lätt utplånas; utsikten att erhålla ersättning för släckningsarbete kunde fresta till anläggande av skogseld; ehuru den lösa befolkningen tyngst drabbades av ifrågavarande allmänna besvär, borde ersättning dock ej betalas, enär det i regel vore personer av denna klass, som genom vårdslöshet förorsakade skogseldar. Slutligen framhölls, att släckningsmanskaper genom utsikten att utfå ersättning skulle förlora intresset för eldens hastiga släckande samt att det bleve nära nog omöjligt att utreda, hur länge och i vad mån var och en deltagit i släckningsarbetet. I stället förordades utbetalande av dels ersättning för efterbevakning samt för skada å person, kläder och redskap och dels gratifikationerna åt dem, som visat särskilt nit och rådighet vid eldens bekämpande.

Vad kommittén härutinnan föreslagit finner jag mig kunna i huvudsak biträda. Dock har jag ansett nödigt att något förtydliga de föreslagna bestämmelserna. Såsom förut framhållits uppfattar jag, liksom kommittén, arbetet med släckning av skogseld såsom en allmän medborgerlig plikt, som icke utan vidare bör grunda rätt till anspråk på ersättning. Å andra sidan måste det anses med rättvisa och billighet förenat, att då arbetet för släckningen varit i väsentlig grad betungande eller eljest särskilda omständigheter föreligga, ersättning eller särskild belöning utbetalas, liksom det även torde kunna anses påkallat, att ersättning lämnas för under släckningsarbetet liden skada, exempelvis förstörelse av klädespersedlar och redskap. Härvid är även en praktisk sida av saken att beakta, nämligen den, att utsikten till någon ersättning kan verka såsom sporre till större beredvillighet. Ett med denna mening överensstämmande innehåll har givits åt det omarbetade förslaget 14 §. Såsom exempel på »särskilda omständigheter» må nämnas: att personer, som icke äro släckningsskyldiga, biträtt, att mindre bemedlade genom deltagande i släckningsarbete gått miste om arbetsförtjänst, att släckningsmanskaper visat prov på särskilt nit och rådighet, att långvarig eftersläckning och därmed förenad vakthållning varit nödvändig o. s. v. Att stadga en ovillkorlig rätt till ersättning eller belöning under de av mig angivna förutsättningarna torde emellertid icke vara lämpligt, utan har åt Kungl. Maj:ts befallningshavande överlämnats att i varje särskilt fall pröva och avgöra, huruvida ersättning eller belöning bör utgå eller ej.

Har den, som varit verksam för släckningen, haft direkt personligt intresse därav, bör ersättning eller belöning naturligtvis icke utgå. Ersättning eller särskild belöning för militärens deltagande i släckningsarbetet synes icke böra förekomma, men gottgörelse för transportkostnader samt för skadade eller förkomna effekter torde, såsom hittills brukats, komma att, efter rekvisition från vederbörande truppbefälhavare, gäldas av allmänna medel.

I stället för det av kommittén förordade sättet för uppgörande av förslag till dylik ersättning eller belöning har nu föreslagits ett mindre omständligt sätt att ordna frågan.

I likhet med kommittén anser jag ett så stort statsintresse ligga bakom hela ifrågavarande lagstiftning, att detsamma väl motiverar, att nu ifrågavarande kostnader ersättas av allmänna medel. Att fördela dessa kostnader bland ägarna av den för eldfaran utsatta, men räddade skogen vore måhända det riktigaste; men en rättvis dylik fördelning torde oftast vara nära nog omöjlig att åstadkomma. Vad kommittén anfört i fråga om lämpligheten att använda en del av skogsvårdsavgifterna till bestridande av nu ifrågavarande kostnader må vara värt beaktande, och det låter väl tänka sig, att en ändring i sådant syfte vidtages i gällande förordning om skogsvårdsavgifter. Emellertid har jag icke ansett mig böra i detta sammanhang framlägga något förslag härom.

15 och 16 §§

I fråga om de föreslagna straffbestämmelserna torde endast behöva framhållas, hurusom nu gällande straffbestämmelser i ämnet — utom de i 19 kapitlet strafflagen förekommande — med hänsyn till penningvärdets fall och skogarnas stegrade värde länge ansetts otillfredsställande. Med föreskrifterna i det omarbetade förslagets 15 och 16 §§ torde denna bristfällighet avhjälpas.

Åtskilliga av de myndigheter, som hörts över kommitténs förslag, hava, såsom förut omnämnts, hemställt, att i förslaget måtte införas bestämmelser till skydd mot faran att skog antändes från järnvägarna. Då i förslaget icke intagits några dylika bestämmelser, vill jag med några ord redogöra för skälen härtill.

Främst må då hänvisas till gällande bestämmelser i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift, vilka torde innebära en kraftig maning till järnvägsförvaltningarna att ägna denna fråga allvarlig uppmärksamhet. Vidare må erinras, att, enligt en i järnvägsstyrelsen uppsatt promemoria, från statens järnvägars sida följande åtgärder vidtagas i ändamål att hindra antändning genom eld från lokomotiv: Bevakningspersonalens inspektioner äro om våren och vid särskilt varm och torr väderlek så ordnade, att största möjliga

säkerhet vinnes för att antändningar fortast möjligt bliva observerade. Vattenfyllda kärl ställas utmed spåret på vissa avstånd, särskilt vid starka stigningar och på sådana platser, där fara för antändning är stor. Å områdena utefter banan avlägsnas till den omfattning, som i varje fall anses erforderlig och lämplig, samt till 15 meters bredd från spårets mitt den torra markbetäckningen, såsom torrt gräs, torra kvistar, ljung och lavar; och brukar detta enklast ske medelst avsvedjning om våren. Vid bandelar, som genomgå skogbärande områden och där statens järnvägars mark på sidan om spåret icke är 15 meter bred, träffas med ägaren av marken utanför gränsen för statens järnvägars område sådan överenskomelse, att den torra markbetäckningen får avlägsnas även å sistnämnda mark och till 15 meters bredd från spårets mitt. Inom vissa bandelar upptagas inom 15 meters bredd från spårets mitt parallell- och tvärdiken såväl inom statens järnvägars område som, efter medgivande, även å enskild mark. Utefter spåret planteras lövträd i största möjliga omfattning, enär det visat sig, att lövträd förhindra och försvåra antändning. Å doseringar, där antändning kan befaras, användes som beklädnadsämne svärantändlig jord. Vid bansträckor, som äro särskilt utsatta för antändning, hava som hägnad utmed statens järnvägars gräns uppförts stenmurar, vilka visat sig hindra markeldens spridning. Banbevakningspersonalens odlingsflit uppmuntras, enär längs banan befintliga odlade områden visat sig vara ett lämpligt skydd mot antändning. — Vad beträffar de enskilda järnvägarna, så har dessas försäkringsanstalt mot olycksfall, vilken jämväl försäkrar mot utgifter för skogseld, med anledning av 1911 års förödande skogseldar i april 1912 utfärdat ett cirkulär till anstaltens medlemmar, däri framhålles betydelsen av att sådana åtgärder vidtagas, att risken för antändning genom eld från lokomotiv i möjligaste mån minskas. Sålunda bör, yttras i cirkuläret, särskild uppmärksamhet ägnas däråt, att brännbara ämnen, såsom ris, ljung o. d., i närheten av järnvägslinjen avlägsnas, innan den torra årstiden inträder, att i släntorna från föregående år kvarliggande torrt gräs undanröjes o. s. v. På platser, där fara för antändning är särskilt stor, böra vattentunnor utsättas och nödig bevakning efter tågen anordnas. Vidare uttalas önskvärheten av att möjligast effektiva gnistsläckare användas å lokomotiven samt att asklådorna erhålla en sådan konstruktion, att glödande kolpartiklar ej falla ut, och såsom ytterst viktigt framhålles, att forcering av stigningar med tunga tåg i möjligaste mån undvikas, då stark torka råder. — Slutligen må erinras därom, att, enligt en av järnvägsstyrelsen 1912 meddelad order, gnistsläckare och asklådor på statens järnvägars lokomotiv skola under månaderna maj—september noggrannt undersökas var femtonde dag, samt att de enskilda

järnvägarnas lokomotiv före användningen besiktigas av statsorgan (järnvägsstyrelsen resp. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen), varjämte de underkastas periodiska besiktningar.

På grund av de sålunda redan vidtagna åtgärderna till skydd mot faran för att järnvägarna skola föranleda skogseld har jag icke ansett nödigt att, åtminstone för närvarande, föreslå särskilda lagbestämmelser i samma syfte.»

Härefter hemställde departementschefen, att över det inom jordbruksdepartementet upprättade lagförslaget, vilket finnes såsom bil. A fogat vid detta protokoll, lagrådets yttrande måtte inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

A. Lehander.

Förslag
till
L a g
om förekommande och släckning av skogseld.

Med upphävande av 15 kap. byggningsbalken förordnas som följer:

1 §.

Vill någon företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna ris eller ljung eller för annat ändamål uppgöra eld i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit, vare han pliktig att, dessförinnan, genom grävning eller annorledes, vidtaga de särskilda anordningar, som kunna anses erforderliga till förhindrande av eldens spridning.

2 §.

Under stark torka eller stark blåst må svedjning eller bränning av ris eller ljung icke förhavas ej heller eljest, utom för utövande av näring eller i fall av trängande behov, eld uppgöras å sådan plats, att skogseld därav kan befaras uppstå.

3 §.

Eld, som uppgjorts å plats, varom ovan nämnts, må ej övergivas, förrän den blivit fullständigt släckt.

4 §.

Varje landskommun skall utgöra en eller flera brandrotar; dock äge om förhållandena finnas föranleda därtill, Konungens befallningshavande föreskriva, att vad sålunda är stadgat ej skall äga tillämpning i fråga om viss kommun eller att två eller flera kommuner skola förenas till en brandrote. Konungens befallningshavande förordne efter förslag av kommunalstämma, om kommun skall utgöra mer än en brandrote och huru i sådant fall kommunen skall till brandrotar indelas.

För varje brandrote skall finnas en brandfogde, vald å kommunalstämma för tre år. Om valet skall Konungens befallningshavande genast under rättas. Åro kommuner förenade till en brandrote och enas de icke vid val av brandfogde, äge Konungens befallningshavande utse den av de valda, som finnes därtill lämpligast.

Vad ovan i denna § stadgas skall, där Konungens befallningshavande finner skäligt så förordna, äga motsvarande tillämpning för stadskommun med avseende å dess icke planlagda område.

5 §.

Brandfogde åligger: att vaka över att de till förekommande av skogseld meddelade bestämmelser varda noggrannt iakttagna; att vid skogseld eller överhängande fara därför skyndsamt begiva sig till brandstället och, där sådant icke tillkommer annan, ordna och leda släckningsarbetet; att, efter ty i 14 § sägs, upprätta förslag till den ersättning, varom samma § för mäter; samt att till laga beivran anmäla brott mot denna lag.

Ytterligare bestämmelser angående brandfogdes åligganden må meddelas i den ordning, 12 § stadgar.

6 §.

Skyldig att deltaga i släckning av skogseld vare envar inom orten boende arbetsför man, som fyllt aderton men icke sextio år och ej är av giltigt förfall hindrad.

7 §.

Då skogseld uppkommer eller överhängande fara därför är för handen, åligger den, som varskar elden eller faran eller eljest får kunskap därom, dels att, om släckningsskyldiga veterligen uppehålla sig i närheten av brandstället, genast giva dem underrättelse, dels att, så fort ske kan, underrätta brandfogden eller ock närmast boende kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person.

Har brandfogde eller kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person enligt vad nyss är sagt erhållit underrättelse om skogseld eller överhängande fara därför eller ock eljest fått kunskap därom, skall han ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning. För sådant ändamål utfärdad kallelse skall av envar utan dröjsmål fortskaffas.

Envar släckningsskyldig vare efter kallelse pliktig att, försedd med tillgängliga släckningsredskap, genast begiva sig till brandstället och deltaga

i släckningsarbetet. Befinner släckningsskyldig sig i närheten av brandstället, skall han, så snart han fått kunskap om branden, utan kallelse skynda dit och taga del i nämnda arbete.

Den, som utövar befälet vid brandstället, skall i mån av behov ytterligare tillkalla släckningsskyldiga. Tager elden sådan omfattning, att släckningsmanskaper i större antal erfordras, skall på begäran av Konungens befallningshavande militärhandräckning lämnas.

8 §.

Vid brandställe skall befälet utövas av brandfogde eller, om han ej är tillstädes, av kronobetjänt; dock att, där elden antänt eller hotar att antända allmän skog, vederbörande jägmästare skall, då han kommer tillstädes, övertaga befälet. Har elden tagit större omfattning, äge Konungens befallningshavande förordna befälhavare.

9 §.

För hämmande av skogseld må befälhavare låta fälla träd, anlägga moteld, undanskaffa hägnad eller vidtaga andra dylika för ändamålets vinnande nödiga åtgärder.

10 §.

Förrän hemlov givits, må ej någon av släckningsmanskaper lämna brandstället, med mindre han är av giltigt förfall hindrad att där kvarstanna.

Befälhavaren äge förordna en eller flera släckningsskyldiga att, sedan elden dämpats, hålla vakt vid brandstället, till dess fara för förnyad antändning ej längre finnes.

11 §.

Såsom giltigt förfall för inställelse eller kvarstannande vid brandställe skall gälla, om någon icke utan fara för hälsan eller utan eftersättande av viktiga göromål eller plikter, som icke tåla uppskov, kan infinna sig eller kvarstanna eller om man av sin arbetsgivare eller arbetsledare förvägrats ledighet härför.

Arbetsgivare eller arbetsledare må icke förvägra arbetare den ledighet, som för släckning av skogseld må ifrågakomma och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

12 §.

Finnas utöver vad denna lag innehåller ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning av skogseld erforderliga, äge kommun därom

besluta. Sådant beslut blive dock ej giltigt, med mindre det av Konungens befallningshavande godkännes.

Beslut, som sålunda underställes Konungens befallningshavandes prövning, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Kommunalstämma eller däremot svarande kommunal myndighet äge hos Konungen föra klagan över vägrad fastställelse.

Har beslut fastställts, lände det utan hinder av besvär till efterrättelse, till dess annat vederbörligen förordnas.

13 §.

Brandfogde äge, därest kommunalstämma eller däremot svarande kommunal myndighet sådant beslutar, att av kommunens medel åtnjuta arvode för uppdraget till belopp, som myndigheter prövar skäligt.

14 §.

Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må tillerkännas gottgörelse för skada till följd av arbetet därmed. Har detta varit mycket betungande eller föreligga eljest särskilda omständigheter, må, efter ty prövas skäligt, även ersättning eller särskild belöning för arbetet honom tilldelas. Brandfogden eller annan befälhavare vid brandstället äge, efter framställning eller eljest, upprätta förslag enligt vad nu är sagt och insända förslaget till Konungens befallningshavande, som prövar detsamma och till vederbörande utanordnar dem tillerkända belopp. Kostnaden skall bestridas av statsmedel, i den mån ej andra medel anslås för ändamålet.

15 §.

Bryter någon mot vad i 1, 2 eller 3 § finnes stadgat, vare förfallen till böter, högst två hundra kronor, om ej förseelsen är enligt allmänna strafflagen belagd med strängare straff.

16 §.

Den, som ej ställer sig till efterrättelse vad i 7 § första och tredje styckena föreskrives eller vad i andra stycket av samma § stadgas om kallelsefortskaffande eller bestämmelsen i 10 § första stycket eller förordnande, som givits enligt andra stycket i sistnämnda §, eller ordningsföreskrift,

som enligt 12 § meddelats, så ock släckningsskyldig, som ej åtlöder vad befälhavaren i eller för släckningsarbetet befäller, straffes med böter, högst ett hundra kronor.

17 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse, som i 15 eller 16 § avses. Jägmästare och vid skogsstaten anställd bevakare äge ock att sådan förseelse åtala.

18 §.

Böter, som efter denna lag ådömas, skola tillfalla kronan.
Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

19 §.

Denna lag ävensom bestämmelser, som jämlikt 12 § meddelats, skola å det ställe, där kommunalstämma eller däremot svarande kommunal myndighet vanligen håller sina sammanträden, genom anslag eller annorledes vara för allmänheten tillgängliga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

---

*Protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den 14 april
1914.*

Närvarande:

Justitieråden THOMASSON,
SVEDELIUS,
Regeringsrådet THULIN,
Justitierådet friherre LEIJONHUFVUD.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 28 februari 1914, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle inhämtas över upprättat förslag till *lag om förekommande och släckning av skogseld*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Erik Lilienberg.

Lagrådet fann det remitterade förslaget föranleda till de anmärkningar, som nedan äro upptagna under särskilda paragrafer i förslaget.

1—3 §§.

De i förevarande paragrafer givna stadganden träffa otvivelaktigt de fall, då skogseld genom ovarsamt handskande med eld vanligast är att befara. Uppenbarligen kan emellertid dylik vårdslöshet även annorledes orsaka skogseld. Om t. ex. någon bortkastar en brinnande cigarrstump å skogsmark, som betäckes av torra löv eller mossa, kan detta lätteligen föranleda antändning. Det synes fördenskull kunna ifrågasättas, huruvida icke förslaget borde kompletteras, så att detsamma, i likhet med vad i motsvarande lagstiftning utomlands flerstädes iakttagits, komme att omfatta allt ovarsamt umgående med eld ute å marken, varav skogseld kan förorsakas.

4 §.

Enligt bestämmelserna i denna paragraf skulle Konungens befallningshavande äga att även mot vederbörande kommuners egna önsknings befria en kommun från skyldigheten att utgöra brandrote eller förena två

eller flera kommuner till en brandrote. För ett dylikt ingrepp i kommunernas rätt torde icke föreligga giltiga skäl. Konungens befallningshavandes befogenhet i dessa hänseenden synes böra inskränkas därtill att, då framställning göres om en kommuns undantagande eller om två eller flera kommuners sammanslagning till en brandrote, Konungens befallningshavande äger pröva, huruvida framställningen må bifallas. Beträffande åter frågan huruvida en kommun skall utgöra mer än en brandrote bör Konungens befallningshavande efter att hava inhämtat yttrande av kommunalstämman äga att fritt bestämma. Huru därutinnan är avsett med förslaget, synes icke vara fullt klart. En ändring i paragrafens avfattning i nu angivna hänseenden torde fördenskull vara påkallad.

Mot det sätt, varpå brandfogdeinstitutionen enligt förslaget är anordnad, kunna enligt lagrådets mening erinringar i särskilda hänseenden göras. Till en början synes det tveksamt, huruvida förslagets ståndpunkt att den, som valts till brandfogde, icke är skyldig att mottaga uppdraget kan bibehållas. För lagrådet framstår det ingalunda såsom säkert, att vid en dylik anordning lämplig brandfogde i varje fall skulle kunna erhållas. Den avlöning, som kan ifrågakomma, torde icke vara ett tillräckligt lockelsemedel. Det allmänna intresse, som förslaget vill tillgodose, synes lagrådet väl motivera att, på sätt i främmande lagstiftningar skett, föreskriva skyldighet för den valde att åtaga sig uppdraget. Det synes lagrådet vidare böra tagas i övervägande, huruvida tillsättandet av brandfogde kan helt och hållet läggas i kommunens hand. Det lär knappast kunna förutsättas, att valet alltid skulle falla på en person, som kunde på ett tillfredsställande sätt fullgöra det ganska krävande värv, som åligger en brandfogde. En garanti i berörda hänseende skulle vinnas, om man, på sätt angående fjärdingsman är stadgat, överlämnade åt någon statsmyndighet att pröva den valdes lämplighet för uppdraget. För sådan händelse synes prövningsrätten böra anförtros åt Konungens befallningshavande. En konsekvens av en dylik anordning torde vara, att därest en brandfogde under tjänstgöringstiden funnes icke vidare vara lämplig för befattningen, Konungens befallningshavande skulle äga skilja honom från densamma.

Då i förslaget icke upptagits bestämmelse om straff för försummelse, vartill brandfogde kan göra sig skyldig i fråga om fullgörande av honom åliggande skyldigheter, torde därav böra slutas, att man utgått ifrån att han skulle vara underkastad det ansvar, som för tjänsteman är stadgat. Enligt lagrådets mening kan en dylik tolkning av de föreslagna lagbestämmelserna näppeligen göras gällande. Emellertid är det av vikt att straff för försunlighet kan ådömas brandfogde, vadan för sådant ändamål förslaget bör undergå erforderliga ändringar.

Enligt förslaget skola bestämmelserna om brandrotar och brandfogdes utseende i regel icke gälla för stad; endast i fall Konungens befallningshavande finner skäligt så förordna, skola enligt tredje stycket i denna paragraf bestämmelserna bliva tillämpliga med avseende å stads icke planlagda område. Några motiv för den sålunda stadgade anordningen äro icke framlagda. Det vill emellertid synas, som om de skäl, vilka kunna anföras för undantagande av stad, skulle äga giltighet även i fråga om köping, som utgör egen kommun. Mot oförmålta styckes avfattning må ock erinras, att där bestämmelserna skola gälla med avseende å stads icke planlagda område, det torde böra närmare utföras, huru desamma skola bliva att tillämpa. Ensamt en föreskrift om motsvarande tillämpning lär icke kunna anses tillfyllestgörande.

5 §.

Bland brandfogdes åligganden nämnes här även upprättande av förslag till ersättning, varom i 14 § förmåles, d. v. s. ersättning, som i vissa hänseenden kan tillerkännas den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld. Skyldigheten att upprätta dylikt förslag påvilar emellertid icke brandfogde redan i denna hans egenskap; den betingas därjämte av att han vid brandstället varit befälhavare. Har annan än brandfogde utövat befälet, åligger skyldigheten sådan befälhavare. Det synes vid sådant förhållande oegentligt att i förevarande paragraf upptaga en bestämmelse i oförmålta hänseende; den skyldighet, som därmed avses, är för övrigt av helt annan art än de eljest i paragrafen angivna åligganden. Hänvisning till 14 § lär ej heller vara av nöden. Vad 5 § innehåller i berörda hänseende torde förty lämpligen kunna uteslutas.

I 12 § stadgas, att kommun äger, under förbehåll av Konungens befallningshavandes godkännande, besluta de särskilda ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning av skogseld, som kunna finnas erforderliga. Under den kommun sålunda tillagda beslutanderätt torde falla befogenhet att pålägga brandfogde sådana åligganden utöver de i förevarande paragraf uppräknade, som må äga sammanhang med de syftsmål, vilka dylika ordningsföreskrifter äro avsedda att befordra. Särskilt medgivande härutinnan, på sätt genom bestämmelsen i sista stycket av förevarande paragraf lämnats, synes icke vara erforderligt. Att åter giva kommun rätt att utvidga brandfogdes skyldigheter till andra områden bör naturligtvis icke ifrågakomma och lär ej heller med förslaget vara avsett. Avfattningen av berörda bestämmelse lämnar emellertid rum för tvekan därutinnan. Av nu anförda skäl torde bestämmelsen böra utgå.

6 §.

Denna paragraf avser att bestämma, vilka personer över huvud äro pliktiga att medverka vid släckning av en uppkommen skogseld eller äro vad förslaget kallar släckningsskyldiga. I en sådan allmän bestämmelse synes ej vara rätta platsen för ett stadgande om det undantag från skyldigheten, som uppkommer i följd av förfall, utan torde i sådant hänseende vara tillfyllest med de längre fram i förslaget givna särskilda stadganden. Vad om berörda undantag i förevarande paragraf sägs synes förty lämpligen böra uteslutas.

I departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet vid förslagens remitterande framhålles, att vid tillämpningen av de i 6 § förekommande orden »inom orten boende» endast grannskapet till brandstället bör vara avgörande och att sålunda, i det speciella fallet, en person kan anses såsom boende inom orten och följaktligen släckningsskyldig, även om han ej bor eller är mantalsskriven inom den kommun eller den brandrote, inom vars gränser elden utbrutit. Med hänsyn till den betydelse, som de i omförmälda uttryck ingående ord äga i åtskilliga andra författningar, synes önskvärt att paragrafens avfattning ändras i nämnda hänseende, så att därav bättre framgår, vad med bestämmelsen åsyftas.

Såsom nyss antytts skall enligt förslaget släckningsskyldigheten icke vara bunden inom vissa fasta lokala gränser. Det spörsmålet framställer sig då, huruvida även åtskillnaden mellan stad och land är utan betydelse för skyldighetens omfattning. De i 15 kap. byggningsbalken meddelade bestämmelserna om skyldighet att medverka vid släckning av skogseld hava otvivelaktigt tillämpning endast i fråga om landet. Enligt desamma äro tydligen invånare i stad, även om de äro bosatta på icke planlagt område, ej pliktiga att deltaga i släckningsarbete, då eld uppkommit i angränsande skog inom landskommun; ej heller torde något åliggande med avseende å släckning av skogseld inom en stads område påvila dem, som äro boende å kringliggande landsbygd.

Vilken ståndpunkt föreliggande förslag, som är ämnat att ersätta omförmälda bestämmelser, i nyssberörda hänseenden intager, synes kunna vara föremål för tvekan. Varken under det förberedande kommittéarbetet eller i departementschefens förenämnda yttrande har något uttalande härutinnan gjorts. Vad angår ordalagen i förevarande paragraf, som reglerar den allmänna skyldigheten att biträda vid släckning av skogseld, giva de icke vid handen, att stadsborna skulle i fråga om denna skyldighet vara ställda annorlunda än lantbefolkningen, eller att denna senares biträde icke skulle kunna påfordras vid skogseld å stadsmark. Och mot en

anordning, byggd på ömsesidighet i förpliktelse för stad och land, lärer principiellt icke vara något att erinra. Fall kunna väl tänkas, då densamma skulle vara av stort värde. Tagas åter i betraktande jämväl vissa andra stadganden i förslaget, synes därur möjligen kunna hämtas stöd för en annan tolkning. De i 4 § givna föreskrifterna om brandrotar och utseende av brandfogdar skola icke utan Konungens befallningshavandes därom särskilt meddelade förordnande gälla annat än för landet, och sådant förordnande kan endast avse stads icke planlagda område. Den omständigheten att ett stadgande, som i regel ej har tillämpning för stad och icke i något fall för stad i dess helhet, fått sin plats före bestämmelserna om skyldigheten att deltaga i släckning av skogseld kan lätt föranleda den uppfattningen, att även de sistnämnda hava samma mindre omfattande innebörd.

Vad än med förslaget åsyftas, torde det böra bringas till fullt tydligt uttryck i lagen; angelägenheten därav framstår desto starkare, därest avsikten är att frångå den princip, som nu är den enligt 15 kap. byggingabalken gällande.

7 §.

Klart är att den, som varskar uppkommen eld, i första rummet bör, därest han ej genast finner att han icke ensam har någon utsikt att kunna släcka elden, försöka släcka densamma. En antydning om denna förpliktelse synes böra införas i första stycket av denna paragraf.

Då skyldigheten att för släckning inställa sig vid brandstället är — frånsatt det fall att släckningsskyldig befinner sig i närheten av brandstället — beroende av erhållen kallelse, är det givetvis av vikt, särskilt med hänsyn till de för uteblivande givna straffbestämmelser, att kunna avgöra, när kallelse skall anses hava skett i behörig ordning. Några närmare regler härutinnan äro icke i förslaget meddelade. Det synes också lagrådet uppenbart, att bestämda föreskrifter, passande för de olika förhållandena på olika orter, icke äro möjliga att i lag upptaga. Man torde emellertid kunna förvänta, att i form av ordningsföreskrifter enligt 12 § efter varje Orts förhållanden lämpade bestämmelser i någon mån skola fylla den lucka, lagen otvivelaktigt lämnat.

Att i denna lag bestämma, i vilka fall militärhandräckning för skogselds släckning skall lämnas, lärer icke böra ifrågakomma; här torde allenast böra givas föreskrift, när och på vad sätt framställning om dylik handräcknings lämnande må ske. En jämkning i affattningen av sista stycket i denna paragraf synes fördenskull böra vidtagas.

9 §.

Att befälhavare, i synnerhet vid skogseld av större omfattning, skulle vara i tillfälle att på alla hotade punkter tillse, vilka särskilda åtgärder böra vidtagas för eldens bekämpande, och därom giva befallning kan knappast antagas. Det lärer förty vara nödigt, att åt släckningsmanskaper inrymmes befogenhet att, åtminstone då befälhavaren ej är tillstädes, utan inhämtande av hans föreskrift skrida till sådant för eldens hämmande behövt förfogande över egendom, varom i denna paragraf förmåles. Avfattningen av paragrafen torde böra i sådant syfte jämkas.

11 §.

Såsom giltigt skäl för underlåtenhet att vid utbruten skogseld begiva sig till brandstället för att deltaga i släckningsarbetet godkänner förslaget, bland annat, om inställelse ej kan ske utan eftersättande av viktiga göromål, som icke tåla uppskov. I fråga om den, som är anställd i annans arbete, kan det helt naturligt icke överlämnas åt arbetaren att själv bedöma, huruvida det arbete, han har för handen, är av den vikt, att han bör stanna vid detsamma; han saknar förutsättningar för ett sådant bedömande. Att arbetsgivaren eller arbetsledaren bör avgörandet anförtros, och om denne lämnar arbetaren tillsägelse att fortsätta med sitt arbete, bör tillsägelsen åtlydas. En sådan tillsägelse bör fördenskull, såsom ock i förslaget stadgats, utgöra giltigt skäl för arbetarens uteblivande från släckningen. Men det måste tillses, att icke arbetsgivaren eller arbetsledaren obehörigen begagnar sig av den honom tillerkända rätten. I andra stycket av denna paragraf är också uttryckligen fastslaget, att arbetsgivare eller arbetsledare icke må förvägra arbetare den ledighet, som för släckning av skogseld må ifrågakomma och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

Till detta stadgande var i kommittéförslaget, som upptog enahanda föreskrifter i omförmälda hänseenden, anknuten en straffbestämmelse; överträdelse av stadgandet var belagd med böter från och med fem till och med etthundra kronor. I det remitterade förslaget har denna straffbestämmelse uteslutits; hur obefogad arbetsgivarens eller arbetsledarens vägran av ledighet än må hava varit, är han för sin vägran icke underkastad någon straffpåföljd. Den sålunda vidtagna ändringen, för vilken icke några skäl framlagts av departementschefen, synes lagrådet icke böra vinna godkännande. Lika väl som den arbetare, vilken utan ursäkt i egna trängande göromål utebliver från släckningsarbetet, ådrager sig an-

svar, bör straff drabba den arbetsgivare eller arbetsledare, som hindrar arbetarens inställelse genom att vägra ledighet utan skäl. Lagrådet hemställer fördenskull om återgång till kommitténs ståndpunkt och att för sådant ändamål 16 § i förslaget behöri gen kompletteras.

13 §.

Enligt de genom lagen den 13 juni 1913 gjorda ändringar i förordningen om kommunalstyrelse på landet erfordras Konungens befallningshavandes godkännande för att giva gällande kraft åt landskommuns beslut om tilldelande av gottgörelse eller arvode åt kommunalnämnds ordförande eller förhöjning därav. Även om i regel arvode till brandfogde ej torde komma att uppgå till synnerligen avsevärt belopp, synas dock de skäl, som föranlett berörda föreskrift, böra medföra, att motsvarande regel vinner tillämpning beträffande kommuns beslut om arvode åt brandfogde.

14 §.

Göres hos den, som vid släckning av skogseld fört befäl, framställning om utfående av ersättning, varom i förevarande paragraf sägs, har enligt den avfattning paragrafen erhållit befälhavaren, därest han anser framställningen ej böra bifallas, ingen skyldighet att i anledning av densamma vidtaga någon åtgärd. Meningen torde dock vara, att, jämte det befälhavaren skall äga att av egen drift till Konungens befallningshavande avgiva förslag rörande utdelande av ersättning eller belöning, det skall äligga honom att, om framställning i sådant hänseende till honom inkommit, däröver avgiva yttrande och underställa ärendet Konungens befallningshavandes prövning. Stadgandet torde följaktligen böra i någon mån omformuleras.

Skulle klagan över Konungens befallningshavandes beslut i sådant ärende, varom här är fråga, vara tillåten, torde jämlikt de för regeringsrättens kompetens givna föreskrifter besvären komma att tillhöra dess upptagande och avgörande. Att på regeringsrätten lägga en dylik prövning synes knappast lämpligt. Något verkligt behov av att dylikt ärende må kunna dragas under högre myndighet lär ej heller föreligga. Lagrådet hemställer fördenskull, att i lagen måtte intagas stadgande att klagan över Konungens befallningshavandes beslut ej må föras.

16 §.

Straffbestämmelsen i denna paragraf skall enligt förslaget gälla även den, som icke ställer sig till efterrättelse ordningsföreskrift, meddelad en-

ligt 12 §. Det synes oegentligt att på detta sätt redan på förhand stadga viss bestämd ansvarsåföljd för överträdelse av ordningsföreskrifter, om vilkas blivande innehåll kännedom saknas. I den nu föreslagna lagen synes man i förevarande avseende lämpligen icke kunna gå längre än att åt kommun inrymma befogenhet att för överträdelse av ordningsföreskrift, som enligt 12 § meddelas, stadga viten intill visst belopp. Genom en dylik anordning skulle möjliggöras att inom den sålunda fastställda gränsen närmare avpassa vitesbeloppens storlek efter innehållet i de särskilda ordningsföreskrifter, vilkas åsidosättande anses böra medföra straffåföljd. Därest 16 § ändras i nu angiven riktning, föranledes därav tydligen, att även avfattningen av 17 och 18 §§ bör i vissa delar underkastas jämkning.

17 §.

Lagrådet vill ifrågasätta, huruvida det kan anses behövt eller ens lämpligt att medgiva åtalsrätt enligt denna lag även åt vid skogsstaten anställda bevakare. Det synes tillfyllest att sådan befogenhet tillkommer allmän åklagare och jägmästare. Om exempelvis jägmästare, som fört befälet vid en skogseld, icke funnit skäl till något åtal i avseende å släckningsskyldighetens fullgörande, bör det ej tillkomma vederbörande bevakare att på egen hand ingripa med dylikt åtal. Därest bevakare under utövningen av sin tjänst fått kännedom om sådant ovarsamt umgående med eld, som i lagen är belagt med straff, kan utan olägenhet åtal för förseelsen utföras av allmänne åklagaren eller jägmästaren, till vilken anmälan om förhållandet inkommit från bevakaren.

19 §.

Denna paragraf synes kunna uteslutas ur förslaget. Någon egentlig nytta av bestämmelsen torde icke vara att påräkna. Den lokal, som avses, är ofta sådan, att åtminstone mellan sammanträdena handlingar där icke lämpligen kunna hållas för allmänheten tillgängliga. I paragrafen är ej heller angivet, vem som skulle ombesörja tillhandahållandet; än mindre är ansvar stadgat för försummelse därutinnan.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-
holms slott den*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmälde chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet friherre Beck-Friis lagrådets utlåtande över det genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 februari 1914 till lagrådet remitterade förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld.

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll yttrade föredragande departementschefen:

I anledning av de från lagrådets sida gjorda erinringar har förslaget blivit inom jordbruksdepartementet översett.

På sätt lagrådet under 1—3 §§ ifrågasatt, har förslaget kompletterats med stadgande, innehållande förbud för ovarsamt handskande med brinnande eller glödande föremål å sådan plats och under sådana omständigheter, att skogseld därav lätt kan uppstå. Detta förbud har intagits i en särskild paragraf med ordningsnummer 4.

Vad härefter angår det remitterade förslaget 4 §, vilket av redaktionella hänsyn uppdelats i två särskilda paragrafer med ordningsnumren 5 och 6, så har, med föranledande av lagrådets anmärkningar i fråga om första och tredje styckena, dessas avfattning ändrats i överensstämmelse med samma anmärkningar. Likaledes har jag ansett lagrådets mening, att den till brandfogde valdes lämplighet för uppdraget skall prövas av statsmyndighet, vara värd beaktande. Det torde nämligen ej kunna förnekas, att dylik prövning giver bättre garantier för erhållande av lämplig brandfogde än om — såsom det remitterade förslaget innehåller — tillsättandet av brandfogde helt och hållet lägges i kommunens hand. De stadganden, varmed den nytillkomna 6 § utökats, äro konsekvenser av den utav lagrådet föreslagna anordningen och hava hämtats från lagen angående fjärdingsmansbestyrets utgörande den 29 september 1899. Beträffande lagrådets åsikt, att en till brandfogde vald person bör vara skyldig att åtaga sig uppdraget, synes det mig, som om lagrådets farhåga för att lämplig brandfogde ej alltid skulle kunna erhållas utan dylik skyldighet vore något överdriven. Exempelvis bland kronojägare, skogvaktare i enskild tjänst, fjärdingsmän, kronobetjante torde ingalunda saknas de, som äro villiga att åtaga sig uppdraget. I alla händelser har det synts mig icke vara lämpligt att redan nu, innan erfarenhet vunnits, att svårigheter verkligen föreläggat att erhålla brandfogdar på frivillighetens väg, stadga skyldighet för den, som valts till brandfogde, att åtaga sig uppdraget. Skulle mot förmodan dylika svårigheter komma att uppstå, torde förevarande fråga kunna tagas under förnyad omprövning. Härjämte må erinras, att brandchef i stad icke har någon motsvarande skyldighet samt att icke heller föreskriften i nyssnämnda lag, att inom varje socken i allmänhet skall finnas en eller flera fjärdingsmän, ansetts behöva förenas med stadgande om skyldighet att mottaga val till dylik befattning.

Då brandfogde ej lär vara att hänföra till dem, som äro underkastade det ansvar, som är stadgat för tjänsteman, har i anslutning till lagrådets erinran lagförslaget kompletterats med en bestämmelse i den nya 18 § om straff för brandfogdes försumlighet i fullgörandet av sina åligganden.

Vad lagrådet erinrat mot 6 (numera 8) § har jag ansett mig böra biträda; och har därvid den av lagrådet förordade anordningen, byggd på ömsesidighet i förpliktelse för stad och land i nu förevarande avseende, kommit till uttryck i nämnda §.

Övriga anmärkningar mot eller hemställanden om jämkningar i det remitterade förslaget hava jämväl vunnit beaktande. Dessutom hava

i vissa delar vidtagits redaktionella jämkningar eller kompletteringar, men för dessa lärer icke behöva särskilt redogöras.

Föredragande departementschefen uppläste härefter det i enlighet med det avgivna yttrandet avfattade förslaget och hemställde, att detsamma måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Leander.
